

Doporučení Mezinárodní organizace práce č. 205
o zaměstnanosti a důstojné práci pro mír a odolnost, 2017

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

Poté, co byla svolána v Ženevě řídicím orgánem Mezinárodního úřadu práce a co se sešla dne 5. června 2017 na svém 106. zasedání a

Potvrzující zásadu ústavy Mezinárodní organizace práce (MOP), že univerzální a trvalý mír může vzniknout pouze tehdy, pokud je založen na sociální spravedlnosti a

Připomínající Filadelfskou deklaraci (1944), Všeobecnou deklaraci lidských práv (1948), Deklaraci Mezinárodní organizace práce o základních principech a právech v práci a návazných opatřeních (1998) a Deklaraci Mezinárodní organizace práce o sociální spravedlnosti pro spravedlivou globalizaci (2008) a

Vzhledem k potřebě revidovat doporučení o zaměstnanosti (o přechodu od války k míru), 1944 (č. 71) s cílem rozšířit jeho působnost a poskytnout aktuální informace o úloze zaměstnanosti a důstojné práce k prevenci, oživení, míru a odolnosti vůči krizovým situacím vyplývajícím z konfliktů a katastrof a

Vzhledem k dopadu a důsledkům konfliktů a katastrof na chudobu a rozvoj, lidská práva a důstojnost, důstojnou práci a udržitelné podniky a

Uznávající význam zaměstnanosti a důstojné práce za účelem podpory míru, předcházení krizovým situacím vyplývajícím z konfliktů a katastrof, umožnění obnovy a budování odolnosti a

Uznávající, že země, které přijímají uprchlíky, se nemusí nacházet ve stavu konfliktů a katastrof, a

Zdůrazňující potřebu zajistit dodržování všech lidských práv a právního státu, včetně dodržování základních zásad a pracovních práv a mezinárodních pracovních norem, zejména těch práv a zásad týkajících se zaměstnanosti a důstojné práce, a

Vzhledem k tomu, že je třeba uznat, že krize postihují ženy a muže odlišně a kritický význam rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen a dívek při prosazování míru, předcházení krizím, umožnění obnovy a budování odolnosti a

Uznávající důležitost rozvíjení reakcí prostřednictvím sociálního dialogu na krizové situace vyplývající z konfliktů a katastrof, po konzultaci s nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a případně s příslušnými organizacemi občanské společnosti a

Berouce na vědomí význam vytváření nebo obnovení příznivého prostředí pro udržitelné podniky s přihlédnutím k usnesení a závěrům o podpoře udržitelných podniků, které přijala Mezinárodní konference práce na svém 96. zasedání (2007), a

zejména pro malé a střední podniky stimulovat vytváření pracovních míst, hospodářské oživení a rozvoj a

Potvrzující potřebu rozvíjet a posilovat opatření sociální ochrany jako prostředku k předcházení krizím, umožnění obnovy a budování odolnosti a

Uznávající úlohu dostupných a kvalitních veřejných služeb v hospodářském oživení, rozvoji, úsilí o obnovu, prevenci a odolnosti a

Zdůrazňující potřebu mezinárodní spolupráce a partnerství mezi regionálními a mezinárodními organizacemi s cílem zajistit společné a koordinované úsilí a

Po rozhodnutí o přijetí určitých návrhů týkajících se zaměstnanosti a důstojné práce za mír a odolnost, což je pátý bod agendy zasedání a

Po zjištění, že tyto návrhy mají formu doporučení,

přijímá tohoto šestnáctého června roku dva tisíce sedmnáct následující doporučení, které může být citováno jako doporučení o zaměstnanosti a důstojné práci pro mír a odolnost, 2017:

I. CÍLE A ROZSAH

1. Toto doporučení poskytuje členům pokyny o opatřeních, která mají být přijata s cílem vytvářet zaměstnanost a důstojnou práci pro účely prevence, obnovy, míru a odolnosti vůči krizovým situacím vzniklým v důsledku konfliktů a katastrof.

2. Pro účely tohoto doporučení a na základě mezinárodně dohodnuté terminologie:

a) pojem „katastrofa“ znamená vážné narušení fungování společenství nebo společnosti v jakémkoli měřítku v důsledku nebezpečných událostí v interakci s podmínkami vystavení (vlivům), zranitelnosti a kapacity, které vedou k jednomu nebo více z následujících faktorů: lidské, materiálové, hospodářské a environmentální ztráty a dopady; a

b) výraz „odolnost“ znamená schopnost systému, společenství nebo společnosti vystavené nebezpečí odolávat, absorbovat, přizpůsobit se, přeměňovat a zotavovat se z účinků nebezpečí včas a účinně, a to i prostřednictvím zachování a obnovení základních struktur a funkcí prostřednictvím řízení rizik.

3. Pro účely tohoto doporučení se výrazem „reakce na krize“ rozumí všechna opatření týkající se zaměstnanosti a důstojné práce přijatá v reakci na krizové situace vyplývající z konfliktů a katastrof.

4. Toto doporučení platí pro všechny pracovníky a uchazeče o zaměstnání a pro všechny zaměstnavatele ve všech hospodářských odvětvích postižených krizovými situacemi vyplývajícími z konfliktů a katastrof.

5. Odkazy v tomto doporučení na základní zásady a práva při práci, na bezpečnost a ochranu zdraví a na pracovní podmínky se vztahují také na pracovníky, kteří se zabývají reakcí na krize, a to i při okamžité reakci. Odkazy v tomto doporučení na lidská práva a bezpečnost a ochranu zdraví se vztahují stejně na osoby pracující jako dobrovolníci, které se účastní reakce na krize.

6. Ustanoveními tohoto doporučení nejsou dotčena práva a povinnosti členů podle mezinárodního práva, zejména mezinárodního humanitárního práva, mezinárodního uprchlického práva a mezinárodních norem v oblasti lidských práv.

II. ZÁKLADNÍ ZÁSADY

7. Při přijímání opatření týkajících se zaměstnanosti a důstojné práce v reakci na krizové situace vyplývající z konfliktů a katastrof a za účelem prevence by členové měli vzít v úvahu následující:

- a) podporu plné, produktivní, svobodně zvolené zaměstnanosti a důstojné práce, které jsou zásadní pro podporu míru, předcházení krizím, umožnění obnovy a budování odolnosti;
- b) potřebu respektovat, prosazovat a realizovat základní zásady a práva při práci, další lidská práva a další příslušné mezinárodní pracovní normy a brát v úvahu případné a použitelné jiné mezinárodní nástroje a dokumenty;
- c) význam řádné správy věcí veřejných a boj proti korupci a klientelismu;
- d) potřebu respektovat vnitrostátní právní předpisy a politiky a využívat místní znalosti, kapacity a zdroje;
- e) povahu krize a rozsah jejího dopadu na schopnost vlád, včetně regionální a místní správy, organizací zaměstnavatelů a pracovníků a dalších národních a příslušných institucí s cílem poskytnout účinné reakce s nezbytnou mezinárodní spoluprací a pomocí dle potřeby;
- f) potřebu bojovat proti diskriminaci, předsudkům a nenávisti na základě rasy, barvy pleti, pohlaví, náboženství, politického názoru, národního vykořisťování, sociálního původu, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace nebo jiných důvodů;
- g) potřebu respektovat, prosazovat a realizovat rovnost příležitostí a zacházení pro ženy a muže bez jakékoli diskriminace;
- h) potřebu věnovat zvláštní pozornost skupinám obyvatelstva a jednotlivcům, kteří byli krizí zvláště zranitelní, mimo jiné včetně dětí, mladých lidí, příslušníků menšin, domorodců a zástupců kmenů, osob se zdravotním postižením, migrantů, uprchlíků a dalších osoby násilně přesídlených přes hranice;
- i) význam zjištění a sledování jakýchkoli negativních a nezamýšlených důsledků a zabránění škodlivým účinkům přelévání na jednotlivce, společenství, životní prostředí a hospodářství;
- j) potřebu spravedlivého přechodu k ekologicky udržitelnému hospodářství jako prostředku udržitelného hospodářského růstu a sociálního pokroku;
- k) význam sociálního dialogu;
- l) význam případného národního usmíření;
- m) potřebu mezinárodní solidarity, sdílení zátěže a odpovědnosti a spolupráce v souladu s mezinárodním právem; a

n) potřebu úzké koordinace a synergií mezi humanitární a rozvojovou pomocí, včetně podpory plné, produktivní a svobodně volené zaměstnanosti a příležitosti k důstojné práci a příležitosti k příjmu, přičemž se zamezí duplicitě úsilí a mandátů.

III. STRATEGICKÝ PŘÍSTUP

8. Členové by měli přijmout postupný víceúrovňový přístup, který bude implementovat koherentní a komplexní strategie na podporu míru, předcházení krizím, umožnění obnovy a budování odolnosti, které zahrnují:

a) stabilizaci živobytí a příjmů prostřednictvím okamžitých opatření sociální ochrany a zaměstnanosti;

b) podporu místního hospodářského oživení pro zaměstnanost a příležitosti k důstojné práci a sociálně-ekonomické reintegraci;

c) podporu udržitelné zaměstnanosti a důstojné práce, sociální ochranu a sociální začlenění, udržitelný rozvoj, vytváření udržitelných podniků, zejména malých a středních podniků, přechod od neformální k formální ekonomice, spravedlivý přechod k ekologickému udržitelné hospodářství a přístup k veřejným službám;

d) zajišťování konzultací a podpory aktivní účasti organizací zaměstnavatelů a pracovníků při plánování, provádění a sledování opatření pro obnovu a odolnost s přihlédnutím případně k názorům příslušných organizací občanské společnosti;

e) provádění hodnocení dopadů vnitrostátních programů na oživení zaměstnanosti prováděných prostřednictvím veřejných a soukromých investic s cílem podpořit plné, produktivní, svobodně zvolené zaměstnání a důstojnou práci pro všechny ženy a muže, zejména pro mladé lidi a osoby se zdravotním postižením;

f) poskytování vedení a podpory zaměstnavatelům, aby jim umožnila přijmout účinná opatření k identifikaci, prevenci, zmírnění a zohlednění toho, jak řeší rizika nepříznivých dopadů na lidská práva a pracovní práva v jejich činnostech nebo na výroby, služby nebo operace, na které mohou být přímo napojeny;

g) uplatňování hlediska rovnosti žen a mužů ve všech projektech prevence, řešení krizových situací, provádění, monitorování a hodnocení;

h) vytváření hospodářského, sociálního a právního rámce na vnitrostátní úrovni s cílem podpořit trvalý a udržitelný mír a rozvoj při současném respektování práv na pracovišti;

i) podporu sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání;

j) budování nebo obnovení institucí trhu práce, včetně služeb zaměstnanosti, a to pro stabilizaci a obnovu;

k) rozvíjení kapacit vlád, včetně regionálních a místních orgánů, a organizací zaměstnavatelů a pracovníků; a

l) případné přijetí opatření k sociálně-ekonomickému opětovnému začlenění osob postižených krizí, zejména těch, které se dříve spojovaly s ozbrojenými silami a skupinami, a to i prostřednictvím vzdělávacích programů zaměřených na zlepšení jejich zaměstnatelnosti.

9. Krizová odezva okamžitě po konfliktu nebo katastrofě by měla podle potřeby zahrnovat:

- a) koordinované a inkluzivní vyhodnocení potřeb s jasnou genderovou perspektivou;
- b) naléhavou reakci na uspokojování základních potřeb a poskytování služeb, včetně sociální ochrany, podpory živobytí, okamžitých opatření v oblasti zaměstnanosti a příležitostí k vytváření příjmů pro skupiny obyvatelstva a jednotlivce, kteří byli v důsledku krize obzvláště zranitelní;
- c) pomoc poskytovanou v rámci možností veřejnými orgány s podporou mezinárodního společenství zapojením sociálních partnerů a případně příslušných organizací občanské společnosti a komunit;
- d) bezpečné a důstojné pracovní podmínky, včetně poskytování osobních ochranných prostředků a lékařské pomoci všem pracovníkům, včetně těch, kteří se zabývají záchrannými a rehabilitačními činnostmi; a
- e) obnovu, kdykoli je to nutné, státních institucí a organizací zaměstnavatelů a pracovníků, jakož i příslušných organizací občanské společnosti.

IV. ZAMĚSTNANOST A PŘÍLEŽITOSTI K VYTVÁŘENÍ PŘÍJMU

10. V rámci podpory obnovy a budování odolnosti by členové měli přijmout a uplatňovat komplexní a udržitelnou strategii zaměstnanosti, která by podporovala plné, produktivní, svobodně zvolené zaměstnání a důstojnou práci pro ženy a muže s přihlédnutím ke znění úmluvy č. 122 o politice zaměstnanosti z roku 1964 a pokynům uvedeným v příslušných rezolucích Mezinárodní konference práce.

11. Členové by po konzultaci s nejzastupitelnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků měli přijmout inkluzivní opatření s cílem podpořit plné, produktivní, svobodně zvolené zaměstnání a příležitost k důstojné práci a příjmové příležitosti prostřednictvím, tam kde je to vhodné:

- a) investičních strategií a programů zaměřených na zaměstnanost, včetně veřejných programů zaměstnanosti;
- b) iniciativ zaměřených na místní hospodářskou obnovu a rozvoj se zvláštním zaměřením na živobytí ve venkovských i městských oblastech;
- c) vytvoření nebo obnovení vhodného prostředí pro udržitelné podniky, včetně podpory malých a středních podniků, jakož i družstev a jiných iniciativ v oblasti sociální ekonomiky se zvláštním důrazem na iniciativy usnadňující přístup k finančním prostředkům;
- d) podpory udržitelných podniků s cílem zajistit kontinuitu činnosti s cílem udržet a rozšířit úroveň zaměstnanosti a umožnit vytváření nových pracovních příležitostí a příležitostí pro vytváření příjmů;
- e) usnadňování spravedlivého přechodu k ekologicky udržitelnému hospodářství jako prostředku pro udržitelný hospodářský růst a sociální pokrok a pro vytváření nových pracovních příležitostí a příležitostí pro vytváření příjmů;

f) podpory sociální ochrany a zaměstnanosti a respektování, prosazování a realizace základních zásad a práv pracovníků v neformální ekonomice a podpory přechodu pracovníků a hospodářských jednotek v neformální ekonomice do formální ekonomiky s přihlédnutím k doporučení č. 204 k přechodu z neformální do formální ekonomiky z roku 2015;

g) podpory veřejného sektoru a podpory sociálně, ekonomicky a environmentálně odpovědných partnerství veřejného a soukromého sektoru a dalších mechanismů pro rozvoj dovedností a kapacit a vytváření pracovních míst;

h) vytváření pobídek pro nadnárodní podniky, aby spolupracovaly s vnitrostátními podniky s cílem vytvořit produktivní, svobodně zvolené zaměstnání a důstojnou práci a aby provedly náležitou péči v oblasti lidských práv s cílem zajistit dodržování lidských a pracovních práv s přihlédnutím k třístrannému prohlášení o zásadách týkajících se nadnárodních společností a sociální politiky; a

i) usnadnit podle potřeby zaměstnávání osob, které byly dříve spjaty s ozbrojenými silami a skupinami.

12. Členové by měli rozvíjet a uplatňovat aktivní politiky a programy trhu práce se zvláštním zaměřením na znevýhodněné a marginalizované skupiny a skupiny obyvatel a jednotlivce, kteří byli zvláště zranitelní v důsledku krize, včetně, nikoliv však výlučně, osob se zdravotním postižením, vnitřně vysídlených osob, migrantů a uprchlíků, a to v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

13. V reakci na krizové situace by se členové měli snažit poskytovat mladým ženám a mužům příležitosti na vytváření příjmů, stabilního zaměstnání a důstojnou práci prostřednictvím:

a) integrovaných programů odborné přípravy, zaměstnanosti a trhu práce, které řeší specifické situace mladých lidí vstupujících do pracovního prostředí; a

b) konkrétních složek zaměstnanosti mládeže v programech odzbrojení, demobilizace a reintegrace, které zahrnují psychosociální poradenství a další zásahy zaměřené na boj proti chování a násilí proti sociálnímu vyloučení s cílem opětovného začlenění do civilního života.

14. V případě krize, která by vedla k velkému počtu vnitřně vysídlených osob, by členové měli:

a) podporovat živobytí, odbornou přípravu a zaměstnávání vnitřně vysídlených osob s cílem podpořit jejich socioekonomickou integraci a integraci na trhu práce;

b) vybudovat odolnost a posílit schopnost hostitelských komunit podporovat důstojné příležitosti k zaměstnání pro všechny s cílem zajistit zachování živobytí a zaměstnanosti místního obyvatelstva a posílit jejich schopnost hostit vnitřně vysídlené osoby; a

c) usnadnit dobrovolný návrat vnitřně vysídlených osob do míst, odkud pocházejí, a jejich opětovné začlenění na trhy práce, pokud to situace dovolí.

V. PRÁVA, ROVNOST A NEDISKRIMINACE

15. Při reakci na diskriminaci, která vzniká z nebo se zhoršuje v důsledku konfliktů nebo katastrof a při přijímání opatření na podporu míru, předcházení krizím, umožnění obnovy a budování odolnosti by členové měli:

(a) respektovat, prosazovat a realizovat rovnost příležitostí a zacházení pro ženy a muže bez jakékoli diskriminace s ohledem na úmluvu č. 100 o rovném odměňování a doporučení č. 90 z roku 1951 a úmluvu č. 111 o diskriminaci (zaměstnání a povolání) a doporučení č. 111 z roku 1958;

(b) věnovat zvláštní pozornost domácnostem o jednom člověku, zejména pokud v jejich čele stojí děti, ženy, osoby se zdravotním postižením nebo starší osoby;

(c) přijmout opatření, která zajistí, aby ženy, které byly zaměstnány v době krize a převzaly rozšířené povinnosti, nebyly proti své vůli nahrazeny, když se pracovní síly v podobě mužů vrátí;

(d) přijmout opatření, která zajistí, že ženy budou mít pravomoc se účinně a smysluplně účastnit rozhodovacích procesů v souvislosti s oživením a budováním odolnosti a že jejich potřeby a zájmy budou upřednostňovány ve strategiích a reakcích a že lidská práva žen a dívek jsou podporována a chráněna;

(e) předcházet a potrestat všechny formy násilí založeného na pohlaví, včetně znásilnění, sexuálního vykořisťování a obtěžování, a chránit a podporovat oběti;

(f) věnovat zvláštní pozornost vytvoření nebo obnovení podmínek stability a sociálně-ekonomického rozvoje skupin populace, které byly zvláště postiženy krizí, mimo jiné včetně příslušníků menšin, domorodců a kmenů, vnitřně vysídlených osob, osob se zdravotním postižením, přistěhovalců a uprchlíků s přihlédnutím k úmluvě č. 111 o diskriminaci (zaměstnání a povolání) a doporučení č. 111 z roku 1958, jakož i dalším příslušným mezinárodním pracovním normám a případně dalším mezinárodním nástrojům a dokumentům;

(g) zajistit, aby se konzultovaly osoby patřící k příslušným menšinám, domorodému a kmenovému obyvatelstvu, zejména prostřednictvím institucí, které je zastupují, pokud existují, a přímo se podílejí na rozhodovacím procesu, zejména v případě, že území obývaná nebo využívaná původními a domorodými obyvateli a jejich prostředím jsou postižena krizí a související opatření pro obnovu a stabilitu;

(h) po konzultaci s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků zajistit, aby osoby se zdravotním postižením, včetně těch, kteří byli zdravotně postiženi v důsledku konfliktu nebo katastrofy, měli příležitost k rehabilitaci, vzdělání, odbornému poradenství, odbornému vzdělávání a rekvalifikaci a zaměstnanosti s přihlédnutím k příslušným mezinárodním pracovním normám a dalším mezinárodním nástrojům a dokumentům;

a

(i) zajistit, aby byla dodržována lidská práva všech přistěhovalců a jejich rodinných příslušníků, kteří pobývají v zemi postižené krizí, a to na základě rovnosti s vnitrostátním obyvatelstvem, a to s přihlédnutím k příslušným vnitrostátním předpisům a příslušným mezinárodním pracovním normám a dalším mezinárodním nástrojům a dokumentům.

16. V boji proti dětské práci, která vzniká nebo se zhoršuje v důsledku konfliktů nebo katastrof, by členové měli:

(a) přijmout veškerá nezbytná opatření k předcházení, identifikaci a odstranění dětské práce v reakcích na krize, a to s přihlédnutím k úmluvě č. 138 o minimálním věku a doporučení č. 146 z roku 1973;

(b) přijmout naléhavá opatření k předcházení, identifikaci a odstranění nejhorších forem dětské práce, včetně obchodování s dětmi a náborem dětí pro jejich využití v ozbrojených konfliktech, a to s přihlédnutím k úmluvě č. 182 o nejhorších formách dětské práce a doporučení č. 190 z roku 1999;

(c) poskytovat programy rehabilitace, sociální integrace a odborné přípravy pro děti a mládež, které byly dříve spojeny s ozbrojenými silami a skupinami, aby jim pomohly přizpůsobit se civilnímu životu; a

(d) zajistit poskytování služeb sociální ochrany na ochranu dětí, například prostřednictvím peněžitých nebo nepeněžitých převodů.

17. V boji proti nucené nebo povinné práci vznikající z nebo zhoršené konflikty nebo katastrofami by členové měli podniknout naléhavé kroky k prevenci, identifikaci a odstranění všech forem nucené nebo povinné práce, včetně obchodování s lidmi za účelem nucené nebo povinné práce, a to s ohledem na úmluvu č. 29 o nucené práci z roku 1930 a její protokol z roku 2014, úmluvu č. 105 o zrušení nucené práce z roku 1957 a doporučení č. 203 o nucené práci (doplňková opatření) z roku 2014.

VI. ŠKOLSTVÍ, ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A PORADENSTVÍ

18. Při předcházení krizovým situacím a reakcích na ně a na základě zásady rovných příležitostí a zacházení pro ženy a muže, dívky a chlapce by členové měli zajistit, aby:

(a) poskytování vzdělání nebylo narušeno nebo je co nejrychleji obnoveno a že děti, včetně těch, které jsou vnitřně vysídleny, přistěhovalců nebo uprchlíků, mají přístup ke svobodnému, kvalitnímu, veřejnému vzdělávání, a to i s podporou mezinárodní pomoci v souladu s příslušným mezinárodním právem a bez jakékoli diskriminace ve všech fázích krize a obnovy; a

(b) byly k dispozici programy druhé šance pro děti a mládež, jež by řešily klíčové potřeby vyplývající z jakéhokoli přerušování jejich vzdělávání a odborné přípravy.

19. Při prevenci a reakci na krizové situace by členové měli, pokud to bude vhodné:

(a) formulovat nebo přizpůsobit národní program vzdělávání, odborné přípravy, rekvalifikace a odborného poradenství, který posoudí a reaguje na vznikající potřeby v oblasti kvalifikace a obnovy po konzultacích s institucemi pro vzdělávání a odbornou přípravu a s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, a zapojily tak všechny relevantní veřejné i soukromé aktéry;

(b) přizpůsobit učební osnovy a školit učitele a instruktory, aby prosazovali:

(i) mírové soužití a smíření za účelem budování míru a odolnosti; a

(ii) vzdělávání o rizicích katastrof, snižování těchto rizik, povědomí o nich a jejich řízení pro obnovu, přestavba a odolnost;

(c) koordinovat vzdělávání, odbornou přípravu a rekvalifikační služby na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, včetně odborné přípravy v oblasti vysokoškolského vzdělávání, učňovského vzdělávání, odborného vzdělávání a školení, a umožnit ženám a mužům, kterým nebylo umožněno nebo jim bylo přerušeno vzdělávání, aby obnovili nebo dokončili jejich vzdělávání a odbornou přípravu;

(d) rozšířit a přizpůsobit programy odborné přípravy a rekvalifikace tak, aby vyhovovaly potřebám všech osob, jejichž pracovní poměr byl přerušen; a

(e) věnovat zvláštní pozornost odbornému vzdělávání a hospodářskému posílení postiženého obyvatelstva, a to i ve venkovských oblastech a v neformální ekonomice.

20. Členové by měli zajistit, aby ženy a dívky měly na základě rovných příležitostí a zacházení přístup ke všem vzdělávacím a školicím programům vytvořeným pro obnovu a odolnost.

VII. SOCIÁLNÍ OCHRANA

21. V reakci na krizové situace by členové měli co nejrychleji:

(a) usilovat o zajištění základní příjmové jistoty, zejména pro osoby, jejichž pracovní místa nebo živobytí byly v důsledku krize narušeny;

(b) rozvíjet, obnovovat nebo zlepšovat komplexní systémy sociálního zabezpečení a další mechanismy sociální ochrany, přičemž zohlední vnitrostátní právní předpisy a mezinárodní dohody; a

(c) usilovat o zajištění účinného přístupu k základní zdravotní péči a dalším základním sociálním službám, zejména pro skupiny obyvatelstva a jednotlivce, kteří byli krizí zvláště zranitelní.

22. S cílem předcházet krizím, umožnit obnovit a budovat odolnost by členové měli vytvořit, obnovit nebo udržovat úroveň sociální ochrany a rovněž usilovat o odstranění mezer v jejich pokrytí s přihlédnutím k úmluvě č. 102 o sociálním zabezpečení (minimální norma) z roku 1952, doporučení č. 202 o minimální úrovni sociální ochrany z roku 2012, a dalším příslušným mezinárodním pracovním normám.

VIII. PRACOVNÍ PRÁVO, STÁTNÍ SPRÁVA V PRACOVNĚ-PRÁVNÍ OBLASTI A INFORMACE O TRHU PRÁCE

23. Při postkrizové obnově by členové měli po konzultaci s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků:

(a) v případě potřeby přezkoumat, vytvořit, obnovit nebo posílit pracovní právo, včetně ustanovení o ochraně práce a bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, a to v souladu s Deklarací Mezinárodní organizace práce o základních principech a právech v práci a jejího následného procesu z roku 1998 a relevantními mezinárodními pracovními normami;

(b) zajistit, aby pracovní předpisy podporovaly vytváření produktivních, volně volených pracovních příležitostí a příležitostí k důstojné práci;

(c) v případě potřeby zřídit, obnovit nebo posílit systém státní správy v oblasti práce a zaměstnanosti, včetně inspekce práce a dalších příslušných institucí, a to s ohledem na úmluvu č. 81 o inspekci práce z roku 1947, jakož i systém kolektivního vyjednávání a kolektivních smluv s přihlédnutím k úmluvě č. 98 o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat z roku 1949;

(d) v případě potřeby vytvářet, obnovovat nebo zlepšovat systémy pro shromažďování a analýzu informací o trhu práce se zaměřením zejména na skupiny obyvatelstva nejvíce postižené krizí;

(e) vytvářet nebo obnovovat a posilovat veřejné služby zaměstnanosti, včetně nouzových služeb zaměstnanosti;

(f) zajistit regulaci soukromých agentur práce s přihlédnutím k úmluvě č. 181 o soukromých agenturách práce z roku 1997; a

(g) podporovat synergie mezi všemi aktéry na trhu práce, aby místní obyvatelstvo získalo co největší přínos z pracovních příležitostí vytvořených investicemi spojenými s podporou míru a obnovy.

IX. SOCIÁLNÍ DIALOG A ROLE ZAMĚSTNAVATELŮ A ZAMĚSTNANCŮ

24. Při reakci na krizové situace by členové měli po konzultaci s nejreprezentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků:

(a) zajistit, aby všechna opatření uvedená v tomto doporučení byla zpracovávána nebo podporována prostřednictvím genderově inkluzivního sociálního dialogu, a to s přihlédnutím k úmluvě č. 144 o trojstranných poradách (mezinárodní pracovní norma) z roku 1976;

(b) vytvořit příznivé prostředí pro vytváření, obnovu nebo posílení organizací zaměstnavatelů a pracovníků; a

(c) v případě potřeby podporovat úzkou spolupráci s organizacemi občanské společnosti.

25. Členové by měli uznat zásadní úlohu organizací zaměstnavatelů a pracovníků při reakci na krizové situace, a to s přihlédnutím k úmluvě č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat z roku 1948, a úmluvě č. 98 o právu organizovat se a kolektivně vyjednávat z roku 1949, a zejména:

a) napomáhat udržitelným podnikům, zejména malým a středním podnikům, aby podnikly plánování krizové činnosti, aby se zotavily z krizí prostřednictvím odborné přípravy, poradenství a materiální podpory a usnadnily přístup k finančním prostředkům;

b) napomáhat zaměstnancům, zejména těm, kteří byli krizí zasaženi, aby se z krize zotavili prostřednictvím odborné přípravy, poradenství a materiální podpory; a

c) přijímat opatření k těmto účelům prostřednictvím procesu kolektivního vyjednávání, jakož i jiných metod sociálního dialogu.

X. MIGRANTI ZASAŽENI KRIZOVÝMI SITUACEMI

26. Vzhledem k tomu, že zvláštní pozornost by měla být věnována migrantům, zejména migrujícím pracovníkům, kteří se v důsledku krize stali obzvláště zranitelnými, měli by členové přijmout opatření v souladu s vnitrostátními právními předpisy a použitelným mezinárodním právem, aby:

(a) odstranili nucenou nebo povinnou práci, včetně obchodování s lidmi;

(b) v případě potřeby prosazovali začlenění migrantů do hostitelských společností prostřednictvím přístupu na trhy práce, včetně příležitostí pro podnikání a příjmy a prostřednictvím důstojné práce;

(c) chránili a usilovali o zajištění pracovních práv a bezpečného prostředí pro migrující pracovníky, včetně těch, kteří se nacházejí v nejistých zaměstnáních, migrujících pracovníků - žen, migrujících pracovníků - mládeže a migrujících pracovníků se zdravotním postižením ve všech odvětvích;

(d) věnovali náležitou pozornost migrujícím pracovníkům a jejich rodinám při vytváření pracovních politik a programů zaměřených na reakce na konflikty a katastrofy podle potřeby; a

(e) usnadnili dobrovolný návrat migrantů a jejich rodin v podmínkách bezpečnosti a důstojnosti.

27. V souladu s pokyny uvedenými v částech V, VIII a IX by členové měli podporovat rovnost příležitostí a zacházení se všemi migrujícími pracovníky, pokud jde o základní zásady a práva v zaměstnání, a pokrytí podle příslušných vnitrostátních pracovních zákonů a nařízení, a zejména:

a) vzdělávat migranty o jejich pracovních právech a ochraně, a to i poskytováním informací o právech a povinnostech pracovníků a o prostředcích nápravy pro porušení předpisů v jazyce, kterému rozumí;

b) umožnit účast migrantů v zastupitelských organizacích zaměstnavatelů a pracovníků;

c) přijímat opatření a pořádat kampaně, které bojují proti diskriminaci a xenofobii na pracovišti, a zdůrazňují pozitivní přínos migrantů s aktivní účastí organizací zaměstnavatelů a pracovníků a občanské společnosti; a

d) konzultovat a zapojovat organizace zaměstnavatelů a pracovníků a případně další příslušné organizace občanské společnosti, pokud jde o zaměstnávání migrantů.

XI. UPRCHLÍCI A NAVRÁCENÉ OSOBY

Přístup uprchlíků na trh práce

28. Jakákoli opatření přijatá podle této části v případě přílivu uprchlíků závisí na:

a) vnitrostátních a regionálních okolnostech, s přihlédnutím k platnému mezinárodnímu právu, základním zásadám a právům v práci a vnitrostátním právním předpisům; a

b) výzvách a omezení členů, pokud jde o jejich zdroje a schopnost účinně reagovat, a to s přihlédnutím k potřebám a prioritám vyjádřeným nejrepresentativnějšími organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků.

29. Členové by měli uznat zásadní význam spravedlivého sdílení zátěže a odpovědnosti. Měli by posílit mezinárodní spolupráci a solidaritu tak, aby poskytovaly předvídatelnou, udržitelnou a přiměřenou humanitární a rozvojovou pomoc na podporu nejméně rozvinutých a rozvojových zemí, v nichž se nachází velké množství uprchlíků, a to i pokud se týče řešení důsledků pro jejich trhy práce a zajištění jejich dalšího rozvoje.

30. Členové by měli podle potřeby přijmout opatření k:

(a) podpoře spolehnutí se na sebe tím, že rozšiřují příležitosti uprchlíků k přístupu k příležitostem pro živobytí a trhu práce, aniž by diskriminovaly uprchlíky, a to způsobem, který také podporuje hostitelské komunity; a

(b) formulaci vnitrostátní politiky a vnitrostátních akčních plánů zahrnující příslušné orgány odpovědné za zaměstnanost a práci a po konzultaci s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků, aby byla zajištěna ochrana uprchlíků na trhu práce, a to i pokud jde o přístup k důstojné práci a příležitosti pro živobytí.

31. Členové by měli shromáždit spolehlivé informace pro posouzení dopadu uprchlíků na trhy práce a potřeby stávající pracovní síly a zaměstnavatelů s cílem optimalizovat využití dovedností a lidského kapitálu, které uprchlíci zastupují.

32. Členové by měli budovat odolnost a posílit kapacitu hostitelských komunit investováním do místních ekonomik a podporou plného, produktivního, svobodně zvoleného zaměstnání a důstojné práce a rozvoje dovedností místního obyvatelstva.

33. V souladu s pokyny uvedenými v částech IV, VI a VII by členové měli zahrnovat uprchlíky do opatření přijatých v oblasti zaměstnanosti, odborné přípravy a přístupu na trh práce, a zejména:

(a) podporovat jejich přístup k technickému a odbornému vzdělávání, zejména prostřednictvím MOP a příslušných programů zúčastněných stran, a to s cílem zlepšit jejich dovednosti a umožnit jim další vzdělávání s přihlédnutím k případné dobrovolné repatriaci;

(b) podporovat jejich přístup k formálním pracovním příležitostem, schématům pro vytvoření příjmů a podnikání prostřednictvím odborného vzdělávání a poradenství, pomoci při umisťování pracovních míst a případně přístupu k pracovním povolením, a tím zabránit informalizaci trhů práce v hostitelských komunitách;

(c) usnadňovat uznávání, certifikaci, akreditaci a využívání dovedností a kvalifikací uprchlíků prostřednictvím vhodných mechanismů a poskytovat přístup k šikovným příležitostem pro školení a rekvalifikaci, včetně intenzivního jazykového vzdělávání;

(d) posílit kapacitu veřejných služeb zaměstnanosti a zlepšit spolupráci s dalšími poskytovateli služeb, včetně soukromých agentur práce s cílem podpořit přístup uprchlíků na trh práce;

(e) vyvíjet zvláštní úsilí na podporu začleňování žen uprchlíků na trhu práce, mladých lidí a dalších osob, které jsou v situaci zranitelnosti; a

(f) případně usnadňovat přenositelnost nároků na dávky v souvislosti s prací a dávkami sociálního zabezpečení, včetně důchodů, a to v souladu s vnitrostátními předpisy hostitelské země.

34. V souladu s pokyny uvedenými v části V, VIII a IX by členové měli podporovat rovnost příležitostí a zacházení s uprchlíky, pokud jde o základní zásady a práva v práci a pokrytí v rámci příslušných pracovněprávních předpisů a nařízení, a zejména:

a) vzdělávat uprchlíky o jejich pracovních právech a ochraně, a to i poskytováním informací o právech a povinnostech pracovníků a o způsobu nápravy porušení, a to v jazyce, kterému rozumí;

b) umožnit účast uprchlíků v reprezentativních organizacích zaměstnavatelů a pracovníků; a

c) přijmout vhodná opatření, včetně legislativních opatření a kampaní zaměřených na boj proti diskriminaci a xenofobii na pracovišti, a zdůraznit pozitivní přínos uprchlíků s aktivní účastí organizací zaměstnavatelů a pracovníků a občanské společnosti.

35. Členové by měli konzultovat a zapojovat organizace zaměstnavatelů a pracovníků a další příslušné zúčastněné strany, pokud jde o přístup uprchlíků na trh práce.

36. Členové by měli podporovat hostitelské země, aby posílily svou kapacitu a budovaly odolnost, a to i prostřednictvím rozvojové pomoci, investováním do místních společenství.

Dobrovolná repatriace a opětovná integrace navrácených

37. Pokud se bezpečnostní situace v zemi původu uprchlíků dostatečně zlepšila, členové by měli spolupracovat na usnadnění dobrovolné repatriace uprchlíků v podmínkách bezpečnosti a důstojnosti a na podporu jejich opětovného začlenění na trh práce, a to i za pomoci mezinárodních organizací.

38. Členové by měli spolupracovat s Mezinárodní organizací práce a příslušnými zúčastněnými stranami při přípravě specifických programů pro navrátilce, aby usnadnili jejich odborné vzdělávání a opětovné začlenění na trh práce.

39. Členové by měli spolupracovat, a to i za pomoci příslušných mezinárodních organizací, aby podporovali sociálně-ekonomickou integraci navrátilců v jejich zemích původu prostřednictvím opatření stanovených v částech IV až IX způsobem, který podporuje hospodářské a sociální rozvoj místního obyvatelstva.

40. S přihlédnutím k principu sdílení zátěže a odpovědnosti by členové měli podporovat země původu s cílem posílit jejich kapacitu a budovat odolnost, a to i prostřednictvím rozvojové pomoci, investováním do místních komunit, v nichž jsou znovu navrátilci znovu integrováni, a podporou plného, produktivního, svobodně zvoleného zaměstnání a důstojné práce.

XII. PREVENCE, MITIGACE A PŘIPRAVENOST

41. Členové by měli přijmout opatření, zejména v zemích, kde jsou předvídatelná rizika konfliktu nebo katastrofy, aby po konzultaci s organizacemi zaměstnavatelů a pracovníků a dalšími zainteresovanými stranami vytvořili odolnost za účelem prevence, zmírnění

a přípravy krizí tak, aby podporovali hospodářský a sociální rozvoj a důstojnou práci prostřednictvím opatření jako je:

- a) identifikace rizik a vyhodnocení ohrožení a zranitelnosti lidského, fyzického, hospodářského, environmentálního, institucionálního a sociálního kapitálu na místní, národní a regionální úrovni;
- b) řízení rizik, včetně plánování pro případ mimořádných událostí, systémy včasného varování, snižování rizik a připravenosti na reakce na mimořádné situace; a
- c) předcházení nepříznivým dopadům a jejich zmírnění, vč. řízení kontinuity podnikání ve veřejném i soukromém sektoru s přihlédnutím k Tripartitní deklaraci zásad o nadnárodních podnicích a sociální politice a Deklaraci MOP o základních zásadách a právech v práci jejího následného procesu z roku 1998.

XIII. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

42. Při přípravě na krizové situace a při jejich řešení by členové měli posílit spolupráci a podniknout příslušná opatření prostřednictvím dvoustranných nebo mnohostranných dohod, a to i prostřednictvím systému OSN, mezinárodních finančních institucí a dalších regionálních či mezinárodních mechanismů koordinované reakce. Členové by měli plně využívat stávající ujednání a zavedené instituce a mechanismy a případně je posílit.

43. Odpovědi na krize, včetně podpory regionálních a mezinárodních organizací, by měly být zaměřeny především na zaměstnanost, důstojnou práci a udržitelné podniky a měly by být v souladu s platnými mezinárodními pracovními standardy.

44. Členové by měli spolupracovat na podpoře rozvojové pomoci a investic veřejného a soukromého sektoru v reakci na krize za účelem vytváření důstojných a produktivních pracovních míst, rozvoje podnikání a samostatné výdělečné činnosti.

45. Mezinárodní organizace by měly v rámci svých příslušných mandátů posílit svou spolupráci a soudržnost svých reakcí na krize a plně využít příslušných rámců a ujednání mezinárodních politik.

46. Mezinárodní organizace práce by měla hrát vedoucí úlohu při pomoci členům poskytovat reakce na krize založené na zaměstnanosti a důstojné práci a zaměřit se na podporu zaměstnanosti, integraci nebo přístup na trh práce, rozvoj kapacit a budování institucí v úzké spolupráci s regionálními a mezinárodními institucí.

47. Členové by měli posílit mezinárodní spolupráci, a to i prostřednictvím dobrovolné a systematické výměny informací, znalostí, osvědčených postupů a technologií na podporu míru, předcházení krizím a jejich zmírňování, umožnění obnovy a budování odolnosti.

48. V případě potřeby by měla být úzká koordinace a doplňkovost reakcí na krize, zejména mezi humanitární a rozvojovou pomocí, a to s cílem podporovat plně, produktivní, svobodně zvolené zaměstnání a důstojnou práci pro mír a odolnost.

XIV. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

49. Toto doporučení nahrazuje doporučení o zaměstnanosti (o přechodu od války k míru) z roku 1944 (č. 71).